

Lưu ý khi dùng thuốc xịt côn trùng

Hiện nay có rất nhiều gia đình sử dụng bình thuốc xịt diệt côn trùng như muỗi, gián, kiến... Tuy nhiên, thực tế có rất ít người chú ý đến các hoạt chất của các thuốc này là gì, những nguy cơ có thể gặp khi sử dụng, những ảnh hưởng lên sức khỏe con người, vật nuôi và môi trường sống.

1. Các loại thuốc xịt côn trùng:

Trên thị trường có nhiều loại thuốc của nhiều hãng khác nhau nhưng đều có thành phần hoạt chất tương tự nhau, thường là Tetramethrin, Cypermethrin, Iminoprothrin, Prallethrin, Permethrin (những chất hóa học tổng hợp thuộc nhóm Pyrethroids) hay Propoxur (nhóm Carbamate).

Propoxur là một chất ức chế không hồi phục men Cholinesterase ở động vật (kể cả người). Khi Cholinesterase bị ức chế, hệ thần kinh tự chủ sẽ hoạt động quá mức và không kiểm soát dẫn đến tử vong.

Thuốc có hại cho sức khỏe không?

Các thuốc này đều đã đăng ký và được cấp phép lưu hành của Cơ quan Bảo vệ môi trường Mỹ (US Environment Protection Agency, US EPA). Trước đó, các chất này được dùng thử nghiệm trên động vật với liều đủ lớn gây ngộ độc để nghiên cứu ảnh hưởng trên sức khỏe. Từ đó, các nhà khoa học phỏng đoán được tác dụng của thuốc lên người như thế nào. Tác hại gây ngộ độc là hầu như không có nếu thuốc được dùng cẩn thận và hợp lý.

Ngoài tác dụng diệt côn trùng, các thuốc này với hàm lượng nhất định sẽ có tác dụng lên con người, vật nuôi và môi trường. Thuốc có thể gây ô nhiễm nguồn nước và làm chết các động vật thủy sinh.

Tác dụng nguy hiểm nhất, đã được ghi nhận trong y văn bởi các chuyên gia y tế là khả năng gây ngộ độc cấp tính ở người nếu nạn nhân tiếp xúc với một lượng thuốc đáng kể trong thời gian ngắn.

2. Lưu ý khi bị ngộ độc:

Các thuốc Pyrethroids nói chung ít nguy hiểm nhưng có thể đe dọa tính mạng nạn nhân nếu hít vào một lượng đáng kể (30 ml trở lên). Thuốc sẽ kích thích phế quản tiết dịch và gây co thắt cơ trơn dữ dội, tác động ức chế hệ thần kinh trung ương làm giảm tri giác hay hôn mê, tụt huyết áp, ngứa trên da, đỏ da...

Ngộ độc Propoxur có biểu hiện rõ hơn: Nhịp tim chậm làm bệnh nhân ngất xỉu; tụt huyết áp, tăng tiết dịch và tăng co thắt cơ trơn phế quản khiến nạn nhân khó thở, tím tái; đau bụng, nôn ói, tiêu chảy do tăng nhu động ruột, mờ mắt, hoa mắt do giảm nhãn áp; ngoài ra bệnh nhân có thể bị nhức đầu, ù tai và hôn mê. Nạn nhân sẽ tử vong nhanh chóng nếu không được điều trị kịp thời.

Xử lý tại nhà một trường hợp ngộ độc thuốc diệt côn trùng: Cách ly nạn nhân khỏi nguồn thuốc, gọi ngay dịch vụ y tế đến cấp cứu, giữ lại bình thuốc để giúp nhân viên y tế biết được hoạt chất gây ngộ độc. Nếu thuốc tiếp xúc qua da hay mắt thì phải rửa ngay với thật nhiều nước sạch (tối thiểu 15 phút). Nếu nạn nhân hít phải thuốc thì di chuyển nạn nhân tới nơi không khí thoáng sạch. Phần còn lại là công việc của nhân viên y tế.

Cách phòng tránh ngộ độc: Đọc kỹ hướng dẫn sử dụng ghi trên bình thuốc. Không để thuốc gần tầm với của trẻ em, không để thuốc gần thức ăn hay vật nuôi, không chúc ngược bình, rửa tay kỹ sau mỗi lần cầm bình xịt, không đập vỡ bình hay ném bình vào lửa ngay cả khi bình đã hết, không ném bình xuống sông suối, nguồn nước công cộng.

Các thuốc nhóm Pyrethroids chưa được ghi nhận gây các ảnh hưởng khác lên sức khỏe con người như khả năng sinh ung thư, gây đột biến gen, sinh quái thai... Trong khi đó, y văn công nhận Propoxur có khả năng sinh ung thư, có độc tính lên hệ sinh sản và sự phát triển thể chất nếu tiếp xúc trong thời gian dài (nhiều tháng đến nhiều năm).

3. Phòng bệnh

Tốt nhất vẫn là vệ sinh sạch sẽ nhà ở và môi trường sống, không tạo khoảng không gian chết hay nước tù đọng... để côn trùng không có cơ hội tồn tại. Phòng tránh ngộ độc, phải sử dụng đúng hướng dẫn sử dụng ghi trên bình thuốc. Không để thuốc gần tầm với của trẻ em, thức ăn hay vật nuôi, không dốc ngược bình, rửa tay kỹ sau mỗi lần cầm bình xịt, không đập vỡ bình hay ném bình vào lửa ngay cả khi bình đã hết, không ném bình xuống sông suối, nguồn nước công cộng.